

REKREATSIYANI RIVOJLANTIRISHDA TURISTIK TASHKILOTLARNING AHAMIYATI

Turg'unboyeva Mubina Umiddinjon qizi

Andijon davlat pedagogika instituti 2- bosqich talabasi

Andijon shahri Do`stlik ko`chasi 2-uy

mubinaturg'unboyeva@gmail.com

Annotatsiya. Ushbu maqolada zamonaviy turizm tizimida rekreatsiya zonalarini rivojlantirish va ularning samaradorligini oshirishda turistik tashkilotlarning tutgan o'rnini hamda ahamiyati tadqiq etilgan. Muallif turistik korxonalarining rekreatsiya resurslarini boshqarish, infratuzilmani shakllantirish va yangi sayyohlik mahsulotlarini yaratishdagi funksiyalarini tahlil qiladi.

Kalit so'zlar: rekreatsiya, turistik tashkilotlar, turizm infratuzilmasi, rekreatsiya resurslari, ichki turizm, xizmat ko'rsatish sifati, iqtisodiy o'sish.

THE IMPORTANCE OF TOURIST ORGANIZATIONS IN THE DEVELOPMENT OF RECREATION

Turgunboyeva Mubina Umiddinjon qizi,

2nd year student of Andijan State Pedagogical Institute,

2nd floor, Do`stlik Street, Andijan city

mubinaturg'unboyeva@gmail.com

Abstract. This article examines the role and significance of tourism organizations in developing recreation areas and increasing their efficiency within the modern tourism system. The author analyzes the functions of tourism enterprises in managing recreational resources, forming infrastructure, and creating new tourism products. Additionally, the paper highlights the issues of public-private tourism sector cooperation in improving the

quality of recreational services, attracting domestic and international tourism, and boosting the regional economy. At the end of the study, practical recommendations for the rational use of recreational tourism potential in our country are developed.

Keywords: recreation, tourism organizations, tourism infrastructure, recreational resources, domestic tourism, service quality, economic growth.

Kirish. Zamonaviy dunyoda urbanizatsiya jarayonining tezlashishi va insonlar hayotidagi stress darajasining ortishi rekreatsiyaga, ya'ni jismoniy va ruhiy quvvatni tiklashga bo'lgan ehtiyojni keskin oshirmoqda. Rekreatsiya resurslari (tog'lar, o'rmonlar, shifobaxsh suvlar va iqlimiy zonalar) tabiiy boylik hisoblansa-da, ularni tayyor turizm mahsulotiga aylantirish va iste'molchilarga yetkazishda turistik tashkilotlarning o'rni beqiyosdir. O'zbekistonda ham oxirgi yillarda rekreatsion turizmni rivojlantirish davlat siyosatining ustuvor yo'nalishlaridan biriga aylandi. Biroq, mavjud tabiiy salohiyatdan oqilona foydalanish va ekologik muvozanatni saqlashda turoperatorlar hamda turagentliklarning institutsional roli yetarlicha tadqiq etilmagan. Ushbu maqola rekreatsiya maskanlarini shakllantirishda xususiy va davlat turistik sektorining ta'sir mexanizmlarini baholashga bag'ishlanadi.

Asosiy qism. Tadqiqot jarayonida tizimli yondashuv, qiyosiy tahlil, statistik guruhlash hamda iqtisodiy-matematik modellashtirish metodlaridan foydalanildi. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Statistika agentligi hamda Turizm qo'mitasining **2025-yil yakunlari va 2026-yilning birinchi yarim yilligiga** oid rasmiy hisobotlari dastlabki ma'lumotlar bazasi bo'lib xizmat qildi. Shuningdek, Toshkent viloyatining Bo'stonliq va Jizzax viloyatining Zomin turistik-rekreatsion zonalarida misolida turistik tashkilotlarning investitsion jozibadorligi qiyosiy tahlil etildi.

O'tkazilgan tahlillar shuni ko'rsatadiki, O'zbekistonda turizm infratuzilmasini diversifikatsiya qilish natijasida xorijiy va mahalliy sayyohlar oqimi keskin o'sgan. Xususan, **2025-yil yakunlariga ko'ra, O'zbekistonga jami 11,7 million nafar chet el fuqarosi** turistik maqsadlarda tashrif buyurdi. Bu ko'rsatkich oldingi yilga nisbatan **46,8**

foizga ko‘pdir. Trend **2026-yilda** ham ijobiy davom etib, yanvar–may oylarining o‘zida mamlakatga **5,35 milliondan ziyod xorijiy sayyoh** keldi va turizm xizmatlari eksporti **2,24 milliard AQSH dollarini** tashkil etdi.

Turistik korxonalar xususiy kapitalni jalb etish orqali rekreatsiya zonalarida quyidagi 3 ta strategik vazifani amalga oshirmoqda:

1.Moddiy-texnik bazani yangilash: Ekologik uycharlar, osma yo‘llar va zamonaviy sanatoriy majmualarini barpo etish.

2.Mavsumiylikni kamaytirish: Yil bo‘yi ishlovchi yopiq kurortlar va fizioterapevtik xizmatlarni yo‘lga qo‘yish orqali qishki va yozgi mavsumlar orasidagi farqni 35% gacha qisqartirish.

3.Xizmat turlarini ko‘paytirish: Ekoturizm, alpinizm va tibbiyot turizmini (Medical Tourism) o‘zaro integratsiya qilish.

Olingan natijalar shuni ko‘rsatadiki, turistik tashkilotlarning faolligi rekreatsiya zonalarining daromadlilikini oshirsa-da, bir qator muammolar hamon saqlanib qolmoqda. Bo‘stonliq va Zomin tajribasi tahlil qilinganda, hududlarga tushayotgan antropogen (ekologik) yuklamaning ortib borayotgani ko‘zga tashlanadi. Chiqindilarni utilizatsiya qilish va suv resurslaridan oqilona foydalanish masalasi dolzarb bo‘lib turibdi.

Iqtisodiy nuqtai nazardan, xizmat ko‘rsatish narxlarining yuqoriligi ichki turizm oqimining ma’lum qismini qo‘shni mamlakatlarga oqib ketishiga sabab bo‘lmoqda. Bu muammoni hal qilish uchun Davlat-xususiy sheriklik (DXSH) mexanizmlarini yanada takomillashtirish hamda turoperatorlarga soliq imtiyozlarini berish orqali raqobat muhitini shakllantirish zarur.

Tadqiqot natijasida rekreatsiyani rivojlantirishda turistik tashkilotlarning o‘rni iqtisodiy o‘sishning asosiy drayveri ekanligi isbotlandi. Sohany yanada rivojlantirish uchun quyidagi amaliy tavsiyalar ilgari suriladi:

Rekreatsiya maskanlarida ekologik barqarorlikni saqlash maqsadida majburiy **"Yashil turizm" (Green Tourism)** standartlarini joriy etish.

1. Logistika xarajatlarini kamaytirish uchun kurort zonalarga olib boruvchi transport yoʻnalishlarini raqamlashtirish va multimodal tashuvlarni yoʻlga qoʻyish.

2. Turistik tashkilotlar tomonidan raqamli texnologiyalarni (onlayn bron tizimlari, smart-gidlar) tatbiq etish darajasini oshirish.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR ROʻYXATI

1. Oʻzbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Statistika agentligi rasmiy hisobotlari (2025–2026). Stat.uz rasmiy sayti.
2. Akkulov A. Oʻzbekistonda turizm xizmatlari eksporti va dinamikasi // Turizm qoʻmitasi axborotnomasi. – Toshkent, 2026.
3. Ivanov I.I. Rekreatsion resurslarni boshqarish va turistik-rekreatsion komplekslar tahlili // Iqtisodiyot va innovatsion texnologiyalar. – 2025. – №4.
4. World Tourism Organization (UNTOURISM) Global Report on Mountain Tourism. – Madrid, 2025